

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno .. 180 K
mesečno .. 15
za zased. ozemlje .. 300
za inozemstvo .. 520

Oglasi za vsak mm v širine
stolpca (58 mm) .. 2 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) .. 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 14/2
Telefon št. 72

Upravištvov:

Sodna ulica št. 6
Telefon št. 36.

Račun kr. pošt. ček. v raču
šte. 11.842.

Ljubljana, 9. maja.

Italijani pritiskajo na obnovev trgovinskih pogajanj. Hoteli bi, da se že sedaj napravi ne le trgovinska pogodba, temveč da se uredijo s konvencijo vsa ekonomska vprašanja v širšem pomenu besede, ki visijo med obema državama. Pri tem izhajajo s stališča, da se naj gospodarski odnosi uredijo na podlagi nekdanje laško - srbske in laško - avstrijske pogodbe. Z drugimi besedami, oni hočejo, da si zagotovijo vse prednosti in privilegije, nam pa prepustijo bremena in obveznosti. Že to načelno stališče Italije, ki si domneva, da ji bo Jugoslavija služila kot gospodarska kolonija, izhaja na odpor.

Mi smo takrat, ko so laški delegati tako nenadoma prispeli v Beograd, podžarili, da smatramo vsaka pogajanja za odvratna, dokler Italija ne izpolni že davno zapadlih obveznosti iz rapalske pogodbe. Dali smo tudi duška splošni zahtevi našega naroda, ki smatra, da je vsako normaliziranje odnosov med Jugoslavijo in Italijo nemogoče, dokler Italija vzdržuje in pripušča režim nasilstva in terorja nad našimi neodrešenimi brati. Italija dosedaj ni ničesar storila, da se oddolži vsaj najprijetnejšim moralnim obvezam namram našemu narodu v anektiranih krajih, kateremu je slovesno obljubila, biti pravičen gospodar.

Ko so laški delegati po prekinjenju beograjskih pogajanj odpotovali v Rim, so imeli priložnost, da informirajo svojo vlado o razpoloženju v Jugoslaviji. Marsikateri optimist je morda pričakoval, da se bo Rim sedaj potrudil, vsaj formalno pokazati, da vlada v Jugoslaviji mnogo predsodkov proti njegovi politiki. Pa kaj se je zgodilo? Fašistovski teror je postal še silnejši, brezobzirnost proti našim ljudem še očitnejša in prišlo je do žalostnega dokaza, da niti službeni predstavniki naše države v Italiji niso več varni. V Rimu pravijo, da ne morejo prenegati fašistovskega nasilja. Če je to res, potem imamo še manj povoda, se pogajati z rimsko vlado, ver očitno ni državna moč ni več popolnoma v njenih rokah in nam nikdo ne jamči, da dogovor od danes jutri propade, ker ga mislo sklenili z nositelji avtoritete, ki je večja nego ona gospode v kvirinalu. Ta bojazen ni prazna. Saj vidimo, da to, kar so gospodje Sforza in tovariši podpisali v Rapallu, ne drži, ker drugi, ki so očitno močnejši od njih — nočejo.

Dokler nam Italija sabotira razgrajenje, dokler ne izroči Barosa in Delte, dokler ne vpelje v anektiranih krajih kulturnega režima — tako dolgo niso ustvarjena tla za razgovore o prijateljskih političnih in gospodarskih odnosih med obema sosedoma.

Italija se tega očitno še premalo zaveda. Postavila se je na stališče, da nas dogodki v žalostni Veneziji Giulii ne smejo interesirati, iz svojih obveznosti pa ne sme napraviti koncesije, ki nam jih ponuja, ako se podamo v njeno sužnost. Iz Beograda nam danes javljajo, da namerava Italija skonstruirati junctim med izpraznjenjem Dalmacije in luke Baroš ter med privilegijem gospodarskega značaja, ki jih od nas zahteva. Poročilo pravi, da so to pogodnosti v trgovskih, brodarških in ribarskih odnosih. Povedali smo že, da hočejo Italijani neodpovedljivo pravo ribolova na celi naši obali. Iztrgali so iz našega telesa Zadar. Sedaj zahtevajo, da dovolimo Zadru svobodno trgovino po naših krajih! V Zadru si hočejo odpreti vrata v Jugoslavijo, ki jih nobena granica, noben carinski predpis ne bi mogel zapreti. Sredi naše države laško trgovsko mesto z istimi in večjimi pravicami, kakor jih ima Ljubljana ali Beograd ali Zagreb. In da tolčejo Split in druga naša pristanišča, zahtevajo pravo, izgraditi železnico na Dnriš ter tako priključiti Zadar jugoslovenskemu železniškemu omrežju. Proti razvoju našega mladega brodarstva pa je naperjena njihova zahteva po pravi hebotaze t. j. izvrševanje plovnice med lukami in pristanišči naše obale.

To so tako neverjetne zahteve, da nad njimi skoraj pozabljamo še neverjetnejši položaj, v katerem so stavljeni. Naše poročilo pravi, da so odnosi med Jugoslavijo in Italijo vsled tega postali bolj težavni. Mi smatramo, da v teh razmerah sploh niso mogoči nikaki odnosi.

Ministrski svet je včeraj dolgo razpravljaj o možnosti nadaljnjih pogajanj.

Novi rezultati obč. volitev

OKRAJ LJUTOMER:

Ljutomer: Oddanih glasov 216. SLS. 61 (4), napredna gospodarska stranka 155 (12), [od teh: JDS. 5, SKS. 4, soc. dem. 2, nepristranski, 1].

Gorenja Radgona: Oddanih glasov 209. Soc. dem. 80 (6), SKS. 81 (6), SLS. 48 (4).

Grčava: Oddanih glasov 61. SLS. 27 (4), napredna lista 34 (6).

Bolentinci: Oddanih glasov 70. SLS. 46 (7), SKS. 24 (3).

Orehovci: Oddanih glasov 76. SKS. 33 (4), neodvisna gospodarska stranka 43 (6) [od teh: SKS. 3, SLS. 3].

Poljce: Oddanih glasov 117. SKS. 25 (3), SLS. 92 (13).

Pristava: Oddanih glasov 99. SLS. 45 (7), SKS. 54 (9).

Radislavci: Oddanih glasov 148. SKS. 54 (6), nepristranska lista 94 (10) [od teh: SKS. 3, soc. dem. 7].

Ščavnica: Oddanih glasov 78. SKS. 24 (5), SLS. 54 (11).

Zbigovci: Oddanih glasov 100. SKS. 69 (7), SLS. 31 (3).

OKRAJ LOGATEC:

Begunje: Oddanih glasov 218. Združena skupina naprednih strank 106 (8), SLS. 107 (8).

Bloke: Oddanih glasov 383. SLS. 125 (8), napredna lista 258 (16).

Cerknica: Oddanih glasov 470. Lista Matija Obreza 181 (9), SLS. 134 (7), JDS. 69 (4), soc. dem. 89 (4).

Stari trg: Oddanih glasov 654. SLS. 391 (14), Kmetško-delavska zveza 132 (5), JDS. 131 (5).

Lož: Oddanih glasov 142. Opozicijska stranka 105 (12), JDS. 37 (4).

Sv. Vid: Oddanih glasov 162. SKS. 94 (9), SLS. 68 (7).

OKRAJ KOČEVJE:

Velika Loka: Oddanih glasov 326. SKS. 218 (16), SLS. 108 (8).

Smuka: Napredna lista 8, klerikalci 8 odbornikov.

OKRAJ NOVO MESTO:

Dobričje: Oddanih glasov 326. SLS. 174 (13), SKS. 152 (11).

Mirna: Oddanih glasov 266. SLS. 153 (14), SKS. 113 (10).

Štebnje: Oddanih glasov 431. SKS. 166 (9), SLS. 268 (12), NSS. 57 (3).

Velika loka: Oddanih glasov 326. SKS. 218 (16), SLS. 108 (8).

Dvor: SKS. 91 (7), SLS. 122 (9); pri volitvah v konstituinto so dobili klerikalci še 231 glasov.

Zagradec: SKS. 72 (8), SLS. 68 (8).

OKRAJ KRANJ:

Sv. Ana: Oddanih glasov 84. soc. dem. 55 (11), SKS. 90 (5).

OKRAJ RADOVLJICA:

Predtrg: Oddanih glasov 65. SLS. 36 (6), napredna skupina 29 (4).

Radovljica: Oddanih glasov 138. SLS. 71 (8), napredna gospodarska skupina 32 (4), lista javnih namestencev 35 (4).

Predsednik konstituyente o Radiću

Skopje, 9. maja. Na banketu, ki ga je priredilo meščanstvo Skoplja predsedniku konstituyente dr. Ribarju, je imel ta važen političen govor, v katerem se je dotaknil tudi Radićevega vprašanja. Izjavljal je med drugim:

Mi vemo, da so Radić in njegovi pristaši dobili svoje mandate radi demagoškega zapeljavanja naroda. Mi moramo računati s to stranko, toda ne bomo se požužirali, niti jih vreči iz skupščine. Rekel sem, da jih hočem potom poslovnika dovesti v skupščino, ako ravno vem, da bi bilo potem njeno delo bolj oteženo, toda takoj bi bilo tudi konec njihove demagogije. Radićevci so premamili seljake z republiko, ker so jim pravili, da ne bo nobenih davkov, vojske itd. Ako bi prišli v parlament, bi seljaki videli, da ta demagogija nič ne velja. Radić se danes okorišča z orožjem, ki smo ga mi nekdanj uporabljali proti Avstriji. Največja nesreča bi bila, ako Radić ne pride v skupščino. Ako se bo ustala sprejela brez njega, bo govoril, da hrvaški narod ni bil v konstituinti in da zanj ustava ne velja. Če bi pa prišel, bi bila ustava vseeno sprejeta. Po sprejetju ustave se bodo ustvarile nove stranke z ozirom na gospodarske interese. Parlamentarni položaj je jasen. Ustava se bo sprejela, naj bi bile okoliščine ugodne ali neugodne. Ako Radić ne pride, se bomo borili nadalje z njim. Hrvatski seljak je bil vedno odgojevan proti državnim zakonom in vojski. Radić se danes s tem okorišča ter meče vse napake na račun današnje države. Radić se ni mogla toliko razviti zavednost hrvatskih seljakov kakor se razvija pri srbskih seljaki, katerim so državni interesi nad njihovimi. Naša naloga je, razviti to zavednost in zato je treba skleniti ustavo, takoj nato pa potrebne zakone, zavajati pa ne bomo. Radić je vedno vladajo gotovi avstrijski zakon. tako n. pr. v gozdarskih in agrarnih ozirih. Seljak pa ne zna delati razlike.

Seja ustavotvorne skupščine

Beograd, 9. maja. (Izv.) Predpoldanska seja konstituyente je bila zelo slabo obiskana. Udeležilo se je je komaj 60 poslancev. Levica in desnica sta bili prazni.

Med predlogi, ki so prišli na predsedstvo konstituyente je bila zahteva ministra notranjih del, da se izroči poslanec Hasan Milković (musliman) sodišču zaradi pijanosti in streljanja z revolverjem. Tudi zahteva amuliranje mandata Jana Janečka.

Prečitan je bil ukaz, s katerim se imenuje namestnikom ministra vojne in mornarice minister notranjih del, Drašković.

Beograd, 9. maja. (Izv.) Današnja seja konstituyente je potekla brez posebnega zanimanja. Govor klerikalca Macciniia je bil jako pomirljiv; očitno iz namena, da izzove pri vladnih strankah koncesije zaradi kanceliparagrafa in zaradi plač duhovnikom. — Za generalno debato je prijavljenih že 24 govornikov. Glasovanje bo najbrže izvršeno tekotom četrtka.

Janj. Ni še znano, do kakšnih zaključkov so prišli člani kabineta. Zavedajo pa se gotovo dvojega: da je obnovev pogajanj mogoča le, kadar Italija izvrši svoje že zapadle obveznosti in da morejo biti pogajanja uspešna samo takrat, kadar bo Italija pokazala, da se je definitivno odrekla absurdnevn poskusu, pridobiti Jugoslavijo, da se ji prostituira kot objekt profitarške eksploatacije.

Zborovanje potrošaških združenj

Beograd, 9. maja. (Izv.) V soboto in nedeljo se je vršilo v Beogradu zborovanje osrednjega odbora uradnih potrošaških združenj. Zbralo se je nad 150 delegatov iz vse Jugoslavije. Slovenski zastopniki so se bili sporazumeli, da bodo kandidirali v odbor izmed Slovencev le take, ki bivajo stalno v Beogradu. Kljub temu dogovoru pa je kandidiral delegat dr. Peitler iz Maribora samega sebe v nadzorstveni svet in se začel tozadevno pogajati na svojo pest s hrvatskimi delegati, med katerimi so prevladovali separatisti. To je spravilo celo slovensko delegacijo v slabo luč, ker so Srbi očitali tudi njej separatizem. Odločen nastop ostalih slovenskih delegatov je Peitlerjevo namero preprečil. — Pri glasovanju sta dobili srbska in hrvatska kandidatska lista enako glasov, nakar je bil idosežen sporazum, da so dobile vse skupine primerno zastopstvo.

KRIZA V SOVJETSKI VLADI

Berlin, 9. maja. Kakor poročajo listi iz Moskve, je podal ljudski poverjenik Sinovjev ostavko, ker se ne strinja z novo revolucionarno politiko Ljcmna.

MAKSIM GORKI ZA RUSKO INTELEGENCO.

Naučen, 9. maja. Maksim Gorkij je v finskem časopisu objavil proglas vsemu svetu, v katerem prosi pomoči za zastopnike ruske inteligence. Pravi, da je v Rusiji štiri do pet tisoč učenjakov, katerim preti nevarnost, da umro od lakote.

Poljski uspeh v vprašanju Gornje Slezije

POSREDOVANJE ANTANTE. — FRANCIJA NA POLJSKI STRANI.

Pariz, 9. maja. Poslaniška konferenca se je ponovno pečala s proučevanjem ukrepov, ki so potrebni za vzpostavitev miru in reda in sklenila naročiti medzavezniški komisiji, naj prebivalstvu pove, kako je pravzaprav z vprašanjem razmejitve. Ukrepi, ki so potrebni v Gornji Sleziji, še niso natančno določeni. Nadalje je konferenca sklenila nastopiti pri poljski vladi za to, naj pozove prebivalstvo v svoji državi, da deluje za pomirjevanje. Seji konference je prisostvoval tudi ameriški poslanik Wallace.

Pariz, 9. maja. Francoska vlada je odgovorila na noto nemške vlade, ki je bila odposlana italijanski, angleški in francoski vladi in ki se tiče Gornje Slezije. Francoska vlada opozarja v svojem odgovoru na tenden-

ciozni značaj vesti, na kateri se sklicuje Nemčija in izjavlja, da so nemire povzročila napačna poročila. Češ, da bo Slezijsko premožno ozemlje dodeljeno Nemčiji. Medzavezniška komisija je napravila energične korake, da se vzpostavi mir in red. Čete zavezniškov so storile svoj dolžnost. H koncu ugotavlja francoska vlada, da se je položaj že znatno izboljšal in izjavlja, da medzavezniška komisija ne potrebuje nobenezanje pomoči.

Pariz, 9. maja. Kakor doznava «Matin» iz Berlina, je francoski poslanik v Berlinu pri znanjem uradno napravil korake in znanil nemški vladi, da bi se vsako napredovanje državne brambe v Gornji Sleziji s strani Francije smatralo za kršitev versailleske mirovne pogodbe.

Položaj v Gornji Sleziji

TRDOVRATNI BOJI SE NADALJUJEJO.

Vratislava, 9. maja. (Izv.) V onem delu Slezije, ki so ga zasedli Poljaki, je položaj neizpremenjen. «Ostdeutsche Morgenpost» javlja, da je za naslednika Korfantyja imenovan kot poljski plebiscitni komisar njegov dosedanj adlatus Wolny. Vlaki vozijo, čeprav z omejitvami. Lokomotive imajo povsod velike bele orle. Tu di na malih progah je promet vzpostavljen, seveda v manjšem obsegu. V Hindenburgu je položaj neizpremenjen. Tukaj se sedaj nahaja le še 150 Francozov, ki so zasedli nekaj poslopij. Poljaki vedno bolj utrjujejo svojo moč in vlado. Sole in vojašnice so zasedene. Sedaj poskušajo usvajati poljsko policijo. Uvoz nemških listov je prepovedan kakor povsod. Delavcem je pošel denar. Poljaki poskušajo pridobiti zase javno mnenje,

pri tem pa nimajo mnogo uspeha. V okrožju Ratibor je po vestih iz Ratibora izbruhnila nekaka pozicijska vojna; povsod pokajo puške in celo minovke. Obojestranske patrrole vsišjo službo in poizvedujejo. Po posredovanju francoskega okrožnega nadzornika je velika cesta med Ratiborom in Rybnikom med 12. in 14. uro proglašena za nevtralizirano in se sme uporabljati, toda le s spremenicami.

Rim, 9. maja. Po poročilih iz Gornje Slezije je bilo pri spopadih s poljskimi uporniki ubitih 19 italijanskih vojakov, a 34 ranjenih. Poljski poslanik v Rimu je poslal ministru zunanjih poslov, grofu Sforzi, pismo, v katerem obžaluje dogodka in izražagloboko žalost svoje vlade in poljskega naroda.

Komunistični napad na štajerskega dež. glavarja

KOMUNISTI VRGLI GLAVARJA IN SPREMLJEVALCA SKOZI OKNO PRVEGA NADSTROPJA. — OBA TEŽKO POŠKODOVANA.

Gradec, 9. maja. Deželni glavar prof. dr. Ringtlen in deželni svetnik Prisching bi imela včeraj dopoldne v St. Lorenzen pri Kapfenbergu v krščansko-socialni skupščini govoriti o vprašanju valute in kreditov ter o političnem položaju. Zborovalni lokal pa so zasedli komunistični rudarji iz Parschluga in Aumühla, tako da krščansko-socialni pristaši, ki so vsled cerkvene svečanosti v St. Uarciu došli kasneje, v zborovalnem prostoru niso imeli večine. Po prererkavanju za predsedniško mesto je imel neki komunist hujšajoč govor proti deželnemu glavarju in je zahteval zadoščenje za preganjanje komunistov na štajerskem in za one komuniste, ki so bili ubiti meseca junija 1920. Med izvajanjem tega govornika je skočilo nekaj deincev pred deželnega glavarja in deželnega svetnika, ju preteplo in vrglo z okna prvega nadstropja na cesto. Oba sta se mogla navzlic padcu dvigniti. Deželnega glavarja so komunisti zasledovali, ga napadli in ga tako izdelali, da je obležal nezavesten. Razsodni delavci, ki so stopili vmes, so preprečili namero komunistov, deželnega glavarja ubiti. Deželni glavar in deželni svetnik sta se odpeljala nato z avtomobilom v Gradec, kjer se je moral deželni glavar takoj podvreči zdravniški oskrbi. Zdravnik, primarij dr. Karel Fischer, je konstatiral pri deželnem glavarju poškodbe na glavi, prsni, hrbtu in levi nogi. Poškodba na glavi se še ne da presoditi, vendar bo moral glavar ostati dolgo časa v postelji. Poškodbe so

težke in bi mogle biti smrtno. Orožništvo je takoj včeraj v St. Lorenzen poizvedovalo in nekaj ljudi aretiralo.

Gradec, 9. maja. Danes dopoldne se je vršila vladna seja pod predsedstvom namestnika deželnega glavarja dr. Ahrrerja, ki je z ozirom na včerajšnje dogodke sklenila nastopno izjavo: Napad na deželnega glavarja prof. dr. Rintelena in deželnega svetnika Prischinga napolnjuje vse člane deželne vlade z globokim obžalovanjem in največjim ogorčenjem. Ta napad na svobodno izvoljene člane vlade mora vsak zvesti pristaš republike najostreje obsojati. Deželna vlada izraža upanje, da bo imogla deželnega glavarja kmalu zdravega sprejeti v svojo sredo. Vsi člani vlade, brez razlike strank, so izrazili svoje najgloblje obžalovanje.

Kakor se je sedaj ugotovilo, je bil napad na deželnega glavarja že davno pripravljen, in sicer so si napadalci izbrali ravno St. Lorenzen, ker se nahaja tam le mala orožniška postaja in ni nobene ljudske brambe. Ko je bil deželni glavar po padcu iz okna zopet napaden, se je brnil z revolverjem in vzkliknil, da ustrelj vsakogar, ki se mu približa. Nato so metali napadalci na deželnega glavarja kamenje. Na prošnjo nekega krščanskega socialca deželni glavar dr. Rintlen ni rabil orožja, nakar je bil bliskoma obkoljen in pobit na tla, tako da je nekaj časa ležal v nezavesti. Orožništvo skrbno poizveduje, da krivce izsledj in izroči sodišču.

momor in skočil iz četrtega nadstropja na cesto.

NOVA TURŠKA OFENZIVA V MALI AZIJI.

Carigrad, 9. maja. Po oficialnem komuniqueju iz Angore so turške čete začele z ofenzivo in prvi dan zasedle Bogadiji, 35 kilometrov od Bajike-lhira.

NEMCIJA BO SPREJELA ZAVEZNIŠKE PREDLOGE?

Rim, 9. maja. Reuterjev urad v Londonu doznava, da bo Nemčija sprejela zavezniške predloge.

SAMOMOR ITALIJANSKEGA MINISTRA.

Rim, 9. maja. Bivšega zakladnega ministra Tedescija so danes našli mrtvega na cesti. Najbrž je napravil sa-

Skandal v zagrebškem mestnem svetu

Kakor smo že poročali, je imel zagrebški občinski svet v petek zvečer sejo, katere sta se udeležila tudi Stjepan Radić in njegov tovariš Martić. Radić je predpisano prisegel dinastiji Karadjordjevičev odločil, ker se je — kakor je rekel — plebiscit hrvatskega naroda izjavil za republiko. Vselej te izjave je nastala burna polemika med radićevci, demokrati in frankovci.

Potem se je razpravljalo o predlogu, da se zagrebškemu gledališču poviša subvencija od 50.000 na 300.000 kron, kar je izzvalo burne proteste od strani radićevcev in frankovcev, ki so proti subvenciji baje samo zaradi tega, ker se je gledališču vzelo hrvatsko ime. Demokrati so klicali radićevce, da nimajo večine v parlamentu. »Vaša vlada so beograjski pandurji!« Pri glasovanju je bil predlog za zvišanje subvencije odklonjen.

Za tem je govoril prejšnji župan dr. Srkulj, ki je predlagal, da se odkloni naredba ministra Pribičevića, po kateri so prosvetni poverjeniki v celih državni obvezani, da prireduje tedenska šolska predavanja o naši narodni zgodovini, o obojbojenju in ujedinjenju ter o naših narodnih junakih, češ, da ima naredba cilj, da se uniči Hrvatska in ustvari Velika Srbija. Po tej izjavi dr.

Srkulja so se incidenti vrstili eden za drugim in dosegli svoj vrhunec, ko je Radić vstal in zaklical: »Kdo je Beograd proglasil za prestolnico? Kdo je izvolil kralja Petra za kralja? Jaz ga ne priznavam, ker ni hrvatski kralj. Za mene Srbija ne obstoji — obstoji Turčija! To je Turčija in vi (obrnen proti demokratom) imate turško večino in vlado!« Nekoliko demokratov je hotelo Radiću odgovorjati, nezaanski hrup in vik pa jim je to onemogočil. Za Radićem je govoril dr. Stožir, sodnik v veleizlajniškem procesu proti Srbom, ter je protestiral »proti lopovski Pribičevićevi naredbi«. — Župan Heinzel ni niti z eno besedo zavrnil napadov na kraljevsko dinastijo, na vlado in na ministra. Seja je končala s tem, da je bil predlog dr. Srkulja sprejet. Proti predlogu so glasovali samo demokrati.

Iz Beograda se nam o zadevi brzojavno poroča: Dogodki na zadnji seji občinskega sveta zagrebškega so v tujakšnih političnih krogih napravili mučen vtis. Zahtevalo se je o dogodkih in izjavah nujno zanesljivo poročilo. V kompetentnih krogih obstoji namena, da se podobni dogodki v bodoče onemogočijo. Ni izključeno, da bo občinski svet zagrebški razpuščen in imenovan za Zagreb vladni komisar.

Naloge avtonomne Reke

Nedavno so se pri predsedstvu nove reške vlade v Bakru zgledali zastopniki reške jugoslovanske stranke prof. Grohovac, urednik Krznarić, trgovca Buncuga in Stejić ter prof. Lenac. Odposlanstvo sta najljubše sprejela predsednik vlade Zanella in poverjenik za notranje zadeve dr. Blažić. Razgovor deputacije je bil informativnega značaja in se je v njem ugotovilo sledeče:

Zanella in njegova vlada stojita na stališču rapalske mirovne pogodbe. Reka ne more postati popolnoma neodvisna od njenih sosedov. Sedanja reška vlada v Bakru bo morala varovati interese vseh Rečanov, ne glede na koristi posameznikov ali posameznih skupin in ne glede na narodnost.

Reško prebivalstvo je v osmih letih vojne in skoraj 32 mesecih okupacije malone popolnoma obubožalo. Zategadelj mu je predvsem treba nuditi možnost, da se v bodočnosti razvije, da se gospodarski dvigne in da izkoristi vse prednosti, ki jih ima reško mesto kot samostojna država. Reka pa v tem pogledu ne sme postati drugi Krf, zatočišče samih veržnikov.

Na Reki bodo uveljavljene posebne stroge odredbe, ki bodo onemogočile nepoštenje in trgovini. Zanellova vlada želi, da pride Reka na glas poštenega in solidnega trgovskega mesta.

Pri teh besedah so člani Jugoslovanske stranke opozorili Zanella, da hočejo italijanski delegati za trgovinska pogajanja pogajati se v Beogradu tudi v imenu Reke. Zanella je tako vmešavanje v zadeve reške dr-

žave odločno zavrnil in zatrdil, da ne bo trpel tuje intervencije. Dejal je, da bo Reka, čim nastopijo ugodnejše razmere, začela trgovinska pogajanja z Jugoslavijo sama, ker bo sama najbolje znala, kakšne so njene koristi.

Dolžnost in naloga reške vlade bo, da izgladi med Rečani vsa nesporazumjenja narodnostnega značaja. Brez soglasja vseh narodnosti, ki prebivajo na Reki, mesto ne bo moglo napredovati. Iz tega razloga si Zanellova vlada ne želi tudi nobenih stikov s predstavitelji dosedanje vlade na Reki.

Zanella se bo s svojo vlado vrnil na Reko šele tedaj, ko bo Italija v mestu vzpostavila mir in napravila red, kar je po pogodbi dolžna storiti. To delo pa mora izvršiti temeljito, kajti Zanella zahteva, da se dosedanje polovičarstvo odpravi. Njegova vlada ne želi imeti miru samo nekaj tednov ali par mesecev. Mir mora biti zamenjan trajno, in sicer vsaj za eno leto. Potem se bodo razmere polagoma uredile, in sidišče bo preiskalo, kdo se je do sedaj pregrešil proti zakonom.

Ker bodo jugoslovanske čete po sedanjih dispozicijah okupirale Sušak do dne 15. t. m., bo razmejitve z Reko dovršena še ta mesec. Ko se vrne na Reko Zanellova vlada, bodo vsi begunci z Reke pozvani, da mu slede.

Taka pojasnila je dal zastopnikom reške Jugoslovanske stranke predsednik reške vlade v Bakru. Njegovo delo na Reki nam bo kmalu pokazalo, če je mislil iskreno ali ne.

Po svetu

— Deljeno mnenje francoskega in angleškega časopisa. Glede nemško-medzvezniškega vprašanja si ententno časopisje ni popolnoma edino. Pertinax piše v »Echo de Paris«, da je finančno vprašanje postranske važnosti in da je mnogo tehtnejše vprašanje okupacije ruhrskega področja. »Daily Herald« me-

ni, da je vsa londonska diskusija o modalitetah plačevanja lakardija zaveznikov, kajti Nemčija bo modalitete sprejela, ne bo jih pa izpolnila. Francija bo torej kmalu imela priliko pokazati, kaj hoče. »Westminster Gazette« pravi, da bremena, ki so se naložila Nemčiji, presegajo moč nemškega naroda. Sploh je med izvajanje angleških liberalnih listov in med razpravljani agresivnega kon-

servativnega tiska opaziti veliko razliko.

— Razzalljen komedijant. Z Reke poročajo, da je Gabrielle d'Annunzio vrnil reškim damam srebrni nož, ki so mu ga svojočasno poklonile kot svojemuo osvoboditelju. V pismu pravi d'Annunzio: Ne morem trpeti v svoji bližini nobenega daru, ki bi me spominjal Rečanov, katero so tako sramotno izdali stvar, za katero sem bil pripravljen preliti tudi kri!

— Utrditve zveze med entento in Ameriko. Agencija Havas javlja, da se je vlada Zedinjenih držav odločila, da se da službeno zastopati na sejah vrhovnega sveta. Colonel Harwey, londonski poslanik Zedinjenih držav, ki se je že vkrcal na parnik, da se vrne na svoje mesto v London, bo zastopal Ameriko pri vrhovnem svetu zaeno z mr. Glerickom, novim ameriškim poslanikom v Franciji. Mr. Boland Boyden bo zastopal Ameriko v komisiji za reparacijo. Amerika bo to sporočila zaveznikom v najkrajšem času s posebno noto.

Politične beležke

— »Klerikalizem je le prazno liberalno strašilo,« tako dopoveduje svojim vsled vesti o pogajanjih NSS z SLS vznemirjenim pristajam narodnosocialno glasilo »Jugoslavija«. Glavno glasilo češke narodno-socialne stranke »Češko Slovo« pa objavlja skoraj istega dne (4. t. m.) velik članek o opasnosti klerikalizma za narodovo bodočnost. »Papeški klerikalizem je še danes naš sovražnik in naša nevarnost. Cilj njegove politike v Srednji Evropi je obnovitev trnov »z božje milosti«. Papeški Rim je ostal glava svetovne reakcije. Prevara in laž mu služita tam, kamor ne doseže pest. Pretvarjanje, občudovanja vredna družabna »mimicry« so lastnosti teh parasitov na narodnem telesu. Svoj organ so krstili »Čehi, (pri nas »Slovenci«), drugo srednjeveško glasilo so nazvali »XX. vek« (Novi Čas), stranko imenujejo »ljudsko« (SLS) itd., itd. Prihajajo med ljudstvo, ki je nestrpno, desorjentirano, razočarano in se delajo večje republikance, nego je sama republika, večje rodoljube nego so nacionalisti, da, hodijo tudi v socijalistični maski. Letos so proslavljali celo prvi maj! Treba bo res jako intenzivnega vzgojevalnega dela, treba bo poglobiti izobrazbo ljudi, da bodo spoznali zrno od pleva... Zato, bratje in sestre (narodni socijanci), je naša častna in važna naloga, da v boju za kulturno čiščenje, v katerem so dosedaj stali v prvi vrsti, zlasti danes ne omagajo, in ga naj dobojujejo do zmage. Bodimo na straži proti vračajoči se opasnosti! — Predno se naši narodnosocialni voditelji doborijo do takega spoznanja, bo treba po Češkem Slovu res še mnogo vzgojevalnega dela. Mi prevzamemo k vsem drugim nalogam še tudi to, globoko prepričani, da bi bil, če bi demokrati neprestano ne stali na braniku jugoslovanskega napredka, naš narod takorekoč brez obrambe proti največji opasnosti, ki mu grozi še bolj nego češkemu.

— Simboličen pomen besede pozor pri predstoječih državnozbornih volitvah v rimsko zbornico, razlaga tržaška »Edinost« tako-le: Prva črka P. Dne 15. majnika se vršijo politične volitve ali volitve v parlament. Druga črka O nas opozarja, da moramo v volilnem boju biti oprezn. Tretja črka Z pravi, da bo vsak glas, ki bi ga naši ljudje oddali za socialiste in komuniste, zgubljen. Četrta črka O pravi, da je za volitve treba ogromnega dela. Peta črka R pomenja, da bo, če bo narod 15. t. m. nastopil pri volitvah kot en moč, 16. maja za naš narod položaj rožnat.

— Evakuacija hrvatskega Primorja. Iz Beograda poročajo, da je tjakaj do-

spel šel naše razmejitvene Komisije general Danilo Kalafatović, ki je izjavil, da začne z današnjim dnem t. j. 9. t. m. evakuacija Primorja, in sicer prve zone. General Kalafatović je od-potoval večeraj v Opatijo, kjer se vrši seja razmejitvene komisije: na ti seji se tudi določi rok za evakuacijo Sušaka. Ta seja razmejitvene komisije bo jako važna in znamenita, ker bodo morali italijanski delegati podati izjavo italijanske vlade o njenem stališču v vprašanju luke Baroš.

— Jugoslovanski likovni umetniki za ime Jugoslavija. Na zadnji seji strokovnega udruženja jugoslovanskih likovnih umetnikov v Zagrebu je bila soglasno sprejeta resolucija, v kateri se zahteva, da se naša država nazove Jugoslavija. V ta namen je bil poslan predsedniku demokratskega kluba Ljubi Davidoviću sledeči brzojav: Navdušeni po vašem idealnem govoru vas pozdravljamo. Vašemu klicu: na o kup Jugosloveni! odzivamo se vsi, od vas in vaše stranke pa zahtevamo, da izpopolnite samo besedo in nazovete našo ujedinjeno državo Jugoslavijo. Odločilno besedo v tem vprašanju imate vi in vaša stranka. — Predsedništvu konstituantne je pa poslal odbor sledečo brzojavko: Strokovno udruženje jugoslovanskih likovnih umetnikov zahteva, da se naša država pravilno imenuje Jugoslavija, da se na ta način označi edinstvo treh enakopravnih plemen, da se na ta način obistini ideal vseh naših delavcev na kulturnem polju.

— Trumbićeva akcija. Iz Zagreba poročajo, da se je Trumbić v krogih svojih najbližjih somišljenikov izrazil, da on še vedno smatra mogoč kompromis o ustavnem vprašanju. V svojem govoru je podal nekaj smernic in momentov, na podlagi katerih bi se mogel doseči kompromis, toda prvi pogoj bi bil, da ena kot druga stran popuste nekoliko od svojih ekstremnih zahtev. Vendar Trumbić sam ne upa veliko na sporazum, ker je razpoloženje v opozicijskih strankah preveč nepopustljivo, tako da Trumbić ni hotel niti poskušati s posredovanjem. Iz pisave listov, ki stoje Trumbiću blizu, je sicer razvidno, da je imel Trumbić namero, posredovati v Zagrebu, a da je to takoj opustil, ko je videl ekskluzivno stališče Hrvatske zajednice, ki se vse bolj in bolj približuje Radićevi taktiki.

— Značilno veselje. Zagrebško frankovsko glasilo »Hrvatska Misao« je vsa navdušena, ker upa, da bodo poslanci Narodnega kluba izvršili svoj sklep in zapustili konstituantu. »Hrvatska Misao« piše takole: Mi jih pozdravljamo (namreč poslance Narodnega kluba) in skupno z njimi privedimo bakljado Radicu in stranki prava (t. j. frankovcem), ki so te vztrajne in potrpežljive ljudi (t. j. zajedničarje) vabili in nazadnje — to lahko izdamo — pritegnili in potegnili, t. j. kamor tudi spadajo. Vaši bratje v Beogradu so sedaj lahko zadovoljni, ker sedaj vidijo, da je res to, kar oni trdijo, namreč, da je ves hrvatski narod složen, neuklonljiv, dosleden in ponosen — frankovec. Izjava glasila frankovec je tako jasna, da ji ni potrebno ničesar dodati, samo »Slobodna Tribuna« pravi: »Radovedni smo, ako bodo Laginje, Drinkovići in Lorkovići s svojim izstopom iz konstituantne odstranili poslednjo pregrado, ki jih loči od frankovcev.«

— Slovenci in hrvatski klerikalci. Zagrebški »Obzor« javlja, da so se v Jugoslovanskem klubu pojavila nespo-rzumljenja med slovenskimi in hrvatskimi klerikalci. Hrvatski klerikalci so skrajni opozicionarci in nočejo ničesar slišati o kakem zblizanju z večino v ustavnem vprašanju, med tem ko so slovenski klerikalci popustljivejši in pripravljeni na kompromis. Pogoj slo-

venskih klerikalcev za kompromis je odprava kancelarparaafa iz ustavnega načrta. Glasilo hrvatskih klerikalcev »Narodna Politika« pa tudi v tem slučaju, ako bi večina pristala na zahtev slovenskih klerikalcev, izjavlja, da bodo hrvatski klerikalci ostali tudi v naprej v skrajni opoziciji. »Narodna Politika« govori vedno le o taktiki hrvatskih članov Jugoslovanskega kluba, kar je gotovo znamenje, da zastopajo hrvatski klerikalci drugačno stališče nego slovenski.

— Jugoslavija in Bolgarija. V angleški poslanski zbornici je stavil neki poslanec iz delavske stranke na vlado interpelacijo, ako ji je kaj znano, da namerava Jugoslavija v slučaju, da Bolgarska ne bi izpolnila določb mirovne pogodbe, podvzeti proti Bolgariji prisilne mere. Na to interpelacijo je odgovoril državni podtajnik Harmsworth, da je britanska vlada dobila poročila o pripravah Jugoslavije, vendar ona ne more o tem vprašanju ničesar odločiti sama, pač pa bo v tem slučaju obvestila vrhovni svet v Parizu, da zavzame ta svoje stališče z ozikom na eventualno akcijo Jugoslavije.

— Naši so se. Med boji za Gorenjo Slezijo se je pripetilo sledeče: V Ratiboru, ki je bil popolnoma obkoljen od vstajev, je pozval italijanski okrožni nadzornik nemškega plebiscitnega komisarja, naj sestavi močno policijo, ki bo Italijanom pomagala v bojih proti vstajem. Nemški komisar je seveda pozivu z veseljem ugodil, saj sta se dedna sovražnika Slovanstva našla zopet enkrat v objemu, ko je bilo treba pomagati uničevati sinove slovenskega naroda.

Sokolski vestnik

o Sokol I. v Ljubljani je priredil nedeljo svoj značilen praznik zasadi-tve prve lopate v stavbini prostor na trgu Tabor, kjer naj se dvigne s po-zrtvovalnim delom Sokolstva Sokolski dom. Ob poldesetih je priredil Sokol I. z naraščanjem in godbo jugoslovanskih železničarjev na čelu obhod po mestu in nato odkorakal na trg Tabor, kjer je starosta dr. Pestotnik z izbranimi besedami omenil zgodovino sokolskega dela v vzhodni Ljubljani. Svoj govor je zaključil z zasadiitvijo prve lopate in spominskih lipe. Po govoru je pri-redila godba promenadni koncert. — Slavnosti so se udeležile deputacije ljubljanskih sokolskih društev, Sokolske župe I. in starešinstva Jugoslovanske sokolske zveze, kot mnogobrojno občinstvo, ki je pokazalo vse simpatije zavednemu sokolskemu delu. Sokolska manifestacija po ljubljanskih ulicah je bila dokaz, da ljubljansko občinstvo razumeva njegovo veliko delo za narodno in napredno idejo.

o Javni nastop Sokola II v Ljubljani. Društvo za zgradbo doma Sokola II. v Ljubljani je imelo v nedeljo popoldne v Hribarjevem gaju prvo letošnje pomladansko prireditve, združeno z javno telovadbo. Nastopili so vsi društveni oddelki: člani, članice, moški, ženski, sokolski in obrtni naraščaj s prostimi vajami in vsak oddelk z eno vrsto na orodju. Nastop je bil prav posrečen. Proste vaje so se izvajale s hvalovredno preciznostjo. Nastop članice se je odlikoval po elegantni gracijoznosti. Po orodni telovadbi se je izkazala zlasti vrsta članov, ki je na bradlji izvajala vrhunške vaje dovršeno. Zaključno točko telovadnega sporeda je tvorila veličastna skupina vseh nastopajočih oddelkov, mojstrska kompozicija društvenega načelnika brata Pavlina. Občinstvo je popolnoma napolnilo idilični Hribarjev gaj. Po telovadnem sporedu se je razvila ob sodelovanju godbe Dravske divizije neprišljena dostojna sokolska zabava. Sokol II. je s tem posrečenim nastopom lepo uvedel vrsto letošnjih sokolskih nastopov.

Hugh Conway:

Iz teme v luč

Roman.

Do obeh otrok ni ikdar čutil posebne naklonjenosti. Ni dvoma, da sta se mu zadnje čase videla kot nedolžni siroti, ki se jim je zgodila huda krivica in ki bosta neki dan zahtevala obračun od njega. Zanj je bil njihov značaj namreč podoben onemu njenega očeta, da bi jima bil posebno naklonjen. Zaničeval je Antona radi njegovega vselega, lahkomišelnega življenja — življenja brez načrtov in častihlepija, in tako nasprotnega njegovemu. Bil je pošteno prepričan, da vrši dobro delo na svetu, da so njegovi naklepi in zarote pospeševale vsesplošno svobodo. V svojem tajnem krogu je bil človek precejšnje važnosti. Če bi bil uničen in zaprt, bi ga pogrešali. Ali tako ni imel pravice tehtno primerjati svoje visoke cilje z metuljastim življenjem svojega nečaka?

Take so bile njegove misli in dopovedal je sam sebi, da sme radi človeštva malone vse storiti, da se reši.

Anton March je bil zdaj dvaindvajset let star. Zaupal je stricu, bil

brezkrben in lahkomišeln, tako da je do zdaj verjel vsem opravičbam radi odlašanja obračuna, samo da je bilo njegovim potrebam ugodeno. Ali je začel naposled kaj sumiti ali ne, ni mogoče reči; vendar je jel zadnje čase drugače nastopati in je zahteval, da se mu takoj izroči njegovo premoženje. Ceneri, ki so ga njegovi načrti za nekaj časa pokli-kali na Angleško, ga je pomiril z zatrdilom, da mu za časa svojega bivanja na Angleškem vse razjasni.

In razjasnenje je bilo v resnici potrebno, ker so poslednji Antono-vi izdatki malom do zadnjega izčrpali ostanek premoženja njegovega očeta.

Zdaj pa še o Macarijevi vlogi v tej zadevi. Dolga leta je bil koristen in zanesljiv agent Cenerijev, ampak najbrže brez vzvišenih in nesebičnih ciljev poslednjega. Po vsej pri-likli je izvrševal zarotništvo kot obrt, ki se da z njo kaj zaslužiti. Očividno nedvomno dejstvo, da se je hrobro boril in odlikoval na bojišču, se da razlagati z naravno dirjostjo njegove narave, ki ga je vodila v boj samo radi boja.

Ker je bil zapleten v vse naklepe, je bil pogosto pri Ceneriju, najsi je bil le-ta klerikoli, in je ob mnogih

prilikah videval Pavlino. Zaljublil se je vanjo, ki je bila še mlado dekle in je poskusil vse, samo da bi si pridobil njeno srce. Prijazen in nežen je bil do nje. Ona in imela vzroka, da mu ne bi zaupala, vendar se je odločno branila vračati mu ljubezen. To snubljenje je trajalo leta — priznati se mu mora, človek je bil živa vstrajnost. Pavlina mu je ponovno zatrjevala, da je brez upa, ampak pri vsaki odklonitvi je iznova zopet pričel.

Ceneri mu ni dajal nikake vzpodbude. Ni ga hotel žaliti in ko je videl, da dekletu ni za njegovo laskanje, je pustil vse pri miru v nadi, da se bo Macari naveličal sam bitve, ki je bila vedno zavrnjena. Bil pa je mnenja, da si ni želel Pavline radi denarja, ki bi ga dobila. Saj je Macari vedel, kako velike vsote je Ceneri pošiljal za rodoljubni zaklad in je brez dvoma ugani, odkod so prihajale.

Pavlina je hodila v šolo malone do osemnajstega leta; za tem je bivala dve leti pri stricu v Italiji. To življenje je bilo jako dolgočasno za dekle, ki je silno želelo nazaj na Angleško.

(Dalej prihodnjič.)

Prosveťa

NARODNO GLEDALIŠČE.

Drama:

Torek, 10. maja zaprto.

Sreda 11., Nušić: »Navaden človek«.

Red A.

Četrtek 12., Shaw: »Androklos in lev«.

Po znanih cenah. Izven.

Petek 13., Nušić: »Navaden človek«.

Red E.

Sobota 14., Shaw: »Androklos in lev«.

Red B.

Nedelja 15., Nušić: »Navaden človek«.

Popolnanska predstava ob 3. Po znanih cenah. Izven.

Ponedeljek 16., Shaw: »Androklos in lev«.

Popolnanska predstava ob 3. Po znanih cenah. Izven.

Opera:

Torek 10., Bizet: »Carmen«. Red B.

Sreda 11., Massenet: »Thais«. Red E.

Četrtek 12., Thomas: »Mignon«. Gostovanje g. Julija Betetta in ge. Pavle Lovsetove. Red C.

Petek 13. zaprto.

Sobota 14., Smetana: »Dalibor«. Gostovanje g. Julija Betteta. Red D.

Nedelja 15., Puccini: »Tosca«. Izven.

Ponedeljek 16., Thomas: »Mignon«. Gostovanje g. Julija Betteta in ge. Pavle Lovsetove. Izven.

p- Zagreb in Ljubljana. Pred koncem zagrebške operne sezone konstatirajo listi lep uspeh letošnje sezone. In kaj se

je vzprizorilo to sezono v Zagrebu: ena sama noviteta (Lhotkino: More) dve operi sta bili na novo inscenirani (Zajez: Zrinjski; Verdi: Aida) a ena opera na novo našturirana (Manon). Vse drugo, kar se je pelo letos na zagrebški operi, so bile repize iz lanskega repertoarja. Dasi je število novitet kljub velikemu osebju res nezadovoljno, vendar je zagrebško občinstvo in tudi kritika — in to strokovna kritika — zadovoljna s sezono. — Kaj bi rekli ljubljanski kritiki ob takem rezultatu?

p- Navadni človek. Nušićeva »šala« v treh dejanjih — ni nič nenavadnega — kakor Nušić sploh ne išče kakih nenavadnih problemov, ampak podaja v svojih šaloigrah prizore iz navadnega življenja, ki pa so polni vselega lahkega smeha. Nas prav veseli, da je prišel »Navadni človek« na naš oder, ker smo z njim pridobili primerno igro za našo male odre. Namesto glupih burk bi priporočali to dobro komedijo, ki je polna zdravega Nušićevega humora. Igra ne nudi posebnih težkoč in se bo lahko marsikje obnesla. Zato je šla tudi pri nas gladko preko odra. Scenarija je bila sicer brez posebnih krasot pa je bila zato tembolj v soglasju s priprostostjo vse igre. Igralci so se potrudili, da so podali vsak svoj tip. Občinstvo se je dobro zabavalo in je bilo obilo smeha.

SLOŽNO DELO SPASI NAROD, ZATO BODIMO SLOŽNI V DELU ZA JUGOSLOVENSKO MATICO!

Ljubljana, 9. maja.

* **Princesa Jelena v Ljubljani.** Kralj smo že poročali, potuje princesa Jelena, sestra regenta Aleksandra in vdova ruskega velikega kneza Ivana Konstantinoviča, v Anglijo, kjer se bodo njeni otroci pod njenim vodstvom vzgajali v nekem angleškem šolskem zavodu. Na potu v Anglijo je princesa v nedeljo popoldne z orijentalnim vlakom prispela v Ljubljano. Na kolodvoru sta se jvila poverjenik Ribnikar v imenu deželne vlade in komandant Dravske divizije general Dokić. Princesa je izrazila željo, da si ogleda Ljubljano, ter se je v spremstvu svoje suite in pridelnega jvila vladnega tajnika dr. Golie odpeljala na grad, odkoder je obdruževala krasno lego našega mesta. Zvečer se je princesa vrnila na kolodvor, kjer je prenočevala v salonskem vozu. Danes jutro je sprejela princezino predsednika deželne vlade dr. Baltiča s soprogo in generala Dokića, nakar so se je poklonile gosp. Tavčarjeva, Žerjavova in Ravniharjeva v imenu narodnega ženstva, hčerka poverjenika Ravniharjeva pa je izročila princezini šopek cvetlic. Princezina Jelena je ob pol 10. nadaljevala pot z orijentalnim vlakom.

* **Poverjenik za socialno skrbstvo** gosp. Adolf Ribnikar je danes zvečer odpotoval v Beograd, vsled česar odpadejo do nadaljnjega sprejemi pri predstojstvu poverjenstva za socialno skrbstvo.

* **Poverjenik za pravosodje dr. Vladimir Ravnihar** zaradi odpotovanja ne vzprejema do 21. maja.

* **Novi šef zdravstvenega oddelka za Slovenijo.** Namesto pokojnega dr. Ivana Oražna je za šefa zdravstvenega oddelka za Slovenijo imenovan dr. Otmar Kraje, mestni fizik v Ljubljani.

* **Imenovanje v poštne službi.** Višji poštno-brzojavni oficijal Karel Pšenčnik je imenovan za stalnega višjega upravitelja in se mu je obenem podelilo vodstvo poštno-brzojavnega urada na Zidanem mostu.

* **Ispraznjene službe pri železnici.** V področju zagrebškega ravnateljstva državnih železnic je izpraznjenih več mest uradnih (za prometno službo) in poduradnih (za prometno, strojno in proizvodno službo) tehnikov. Natančnejša pojasnila daje inšpektorat drž. žel. v Ljubljani.

* **K sprejemu naših vjetnikov.** Z ozirom na notico «Novega časa» o sprejemu vračajočih se vjetnikov iz Rusije, ugotavlja poverjenstvo za socialno skrb, da se je navzile železničarskem štrajku v Italiji na njegovo intervencijo omogočil njih transport iz Trsta v relativno jako kratkem času. Vlada svetnik Dermastia je dobil od poverjenika za socialno skrb uradni nalog, da tudi v tem slučaju — kakor do sedaj v vseh enakih slučajih — ukrene vse potrebno, da bo bedno stanje vračajočih se kar najbolj omiljeno ter nadaljevanje njihove nadaljnje vožnje kar najhitreje omogočeno. To naloge je načelnik oddelka za javno pomoč izvrševal s skromnimi sredstvi, ki jih poverjenstvo za socialno skrb iz kredit, določenega za tukajšnje siromahe, v polni meri. Vjetniki so dobili tudi toplo in zadostno kosilo. Skoraj vsi ruski vjetniki zadnjega transporta so nadaljevali svoje potovanje na jug preko območja deželne vlade za Slovenijo. Poverjenstvo pa žal ni bilo v položaju, da bi oskrbelo za transport, ki je šel nad 500 ljudi, novo obleko in novo obutev.

* **Nemške šole v Ljubljani.** Iz vrst ljubljanskega uradništva smo prejeli: Z gujevom v srcu sem bral v včerajšnjem «Pondeljku» nekatera imena Slovencev, ki pošiljajo svoje otroke v nemško šolo. — Vsi ti «narodnjaki» pa niti niso imenovani — ampak jih je gotovo še precejšnje število. — Z ogorčenjem moram čitati imena jugoslovanskih častnikov, uradnikov, železničarjev, trgovcev itd., ki podpirajo renegatstvo s tem, da omogočijo obstoj nemške šole. Res — potrebiteljnosti mora biti konec. Prej ali slej izbruhne nevolja z elementarno silo na dan — ako se ne napraviti reda. — V očigled neštetim pritožbam koroskih Slovencev naj merodajni faktorji vendar enkrat spregledajo in naj prenehajo s takto človekoljubja. Močan postane samo oni narod, ki je samozavesten in zna varovati svojo čast v vsakem oziru. Proč z renegatstvom!

* **Protiklerikalna demonstracija v Ljubljani.** Včeraj so imeli ljubljanski Orli neko zabavo na Rakovniku. Vračali so se v Ljubljano z rakovniško godbo na čelu in spremljeni od cele vrste s palicami oboroženih klerikalnih študentov. Sprevod je bil klavem — menda je bilo godcev več nego Orlov v sokolskih kostumih. Občinstvo je povorki izkazovalo očitno preziranj ter zapuščalo ulice, po katerih so Orli korakali. Nekaj mladičev pa je porabilo priliko za glasne demonstracije. Žvižgali so in kričali «Čuki grede, čuki grede». Menimo, da take demonstracije niso na mestu in naj v bodoče raje izostanejo. Drugače si bodo klerikalci še domnevali, da so v Ljubljani — mučeniki.

* **Iz vseh državnih šol izključena dijakinja.** Višji šolski svet je sklenil, da naj se radi pohujšljivega protidržavnega vedenja izključi iz vseh drž.

žavnih šol Uta Matzun, dijakinja IV. razreda realne gimnazije v Ptuj. Omenjena dijakinja se ostenativno ni udeležila dne 29. oktobra 1920 zahvalne šolske priredbe ter je, poklicana na odgovor, izjavila, da je izostala hotoma in da se ne namerava udeleževati državnih slavnosti.

* **Konzularna služba.** Po naredbi ministrstva za zunanje zadeve se ukinejo v inozemstvu vsi ako imenovani častni konzulati, katere so vodili inozemci, ker se je izkazalo, da so ti izkoriščali svoj naslov in položaj v svoje zasebne koristi in pri tem oškodovali naše interese in ugled naše države. Za konzule bodo odlej imenovani le državljani kraljevine SHS s primernimi kvalifikacijami.

* **Ameriški konzulat v Zagrebu,** ki se je preselil v svoje nove prostore na Zrinjskem trgu št. 19, bo začel uradovati dne 10. maja. Vhod za stranke, ki prosijo vizumov, je v Gajevi ulici št. 13. Vizumi se bodo delili od 9. do 12. dopoldne. Pristojbina za vizum znaša 400 dinarjev, ki se sprejemajo samo v jugoslovanskih bankovcih. Prosilci morajo predložiti zdravniško izpričevalo in potrdilo pristojne politične oblasti, da ne pripadajo nobenemu društvu, ki se nahaja v protislovju z načelnimi naredbami vseh priznanih držav.

* **Naredba o delavskih zbornicah.** Komisija ministrstva za socialno politiko je dovršila načrt naredbe o delavskih zbornicah. Načrt se v najkrajšem času predloži ministrskemu svetu v odobrenje.

* **Ureditev javne varnosti v državi.** V Zagreb sta prispela pretečeno soboto komandant celokupne žandarmerije general Dimitrijević in načelnik javne varnosti v ministru notranjih del Lazić. Tekom dneva sta obiskala bana dr. Tomljenovića. Kakor se nam iz Zagreba poroča, ostaneta omenjena funkcionarja nekaj dni v Zagrebu na inšpekcijskem potovanju, potem pa odpotujeta v Ljubljano.

* **Zobni tehniki morajo položiti izpit.** Ministristvo za narodno zdravje ustanovi posebno komisijo, pred katero bodo morali položiti izpit vsi zobni tehniki, ki hočejo izvrševati poklic v naši državi.

* **Parobrodna zveza za Dalmacijo.** Parobrodna družba Ungaro - croata javlja: Po novem voznem redu, ki je stopil v veljavo dne 1. maja, vozi parobrod «Salona» iz Bakra v Split, Korčulo, Gruž, Ercegovi in Kotor vsako nedeljo ob 19. uri. Potniki, ki dosepejo v Bakar z vlakom št. 314 zjutraj in z vlakom št. 312 popoldne, imajo zvezo s parobrodom, ki odhaja v Dalmacijo.

* **Podpornemu društvu jugoslov. akademikov v Ljubljani** je darovala rodina deželnega predsednika gospoda dr. Vilka Baltiča 500 kron v spomin počasnega umrle go. Amalije Žerjavove. Iskrena zahvala! Posnemajmo!

* **Za zgradbo akademskega doma v Ljubljani** je darovala ga. Lija Gorupova Slavinjska 1000 kron. Prisrčna zahvala! Zelimo obilo posnemajmo!

* **Poroča.** Poročil se je v ljubljanski pravoslavni kapeli član slovenske opere g. Pisarević s primadono gđeno. Richterjevo.

* **Pobiranja izvršnih pristojbin v Ljubljani.** Deželna vlada za Slovenijo je dovolila, da sme mestna občina ljubljanska pobirati odlej izvršilne pristojbine in sicer: za opomin od vsake polne krone 4 vin, za rušenje od vsake polne krone 4 vin, in za prodajo od vsake polne krone 2 vin, vendar pa znaša najmanjša pristojbina za opomin 50 vin, za rušenje ali prodajo pa 1 krono. Te pristojbine veljajo za vse dajatve lastnega in prenešenega področja občine ter s tudi v poslednjem primeru stekajo v mestno blagajno. Zato pa občina ne sme zahtevati od države nobenega povračila stroškov, ki bi jih eventualno imela z izterjevanjem v prenešenem področju.

* **Premog za vpokojene učitelje.** Člani «Društva vpokojenega učiteljstva v Sloveniji», stanujoči v Ljubljani, dobe premog na nakazila mestnega magistrata v sredo 11. maja. Vsaka rodina dobi 150 kg za 16 kron.

* **Za učitelje na obrtnih nadaljevalnih šolah** se bo vršil julija meseca na tehniški srednji šoli v Ljubljani strokovni tečaj za merkatilne predmete. Interesente opozarjamo na razglas v «Uradnem listu» št. 47 z dne 4. maja.

* **Cepljenje prašičev v Ljubljani.** Ker je nastopila doba cepjenja prašičev proti rdečici, se opozarjajo vsi, ki hočejo imeti svoje prašiče zavarovane proti tej kužni bolezni, da javijo svoj naslov in število prašičev pisмено ali ustno mestnemu živnozdravniku v Ljubljani, mestna klavnica.

* **Iz Trbovelj nam pišejo:** Kakor povsod v večjih krajih, je pri nas še posebno velika stanovarska beda. Velikanski rudnik niti svojih uslužbencev ne more nastaniti, deloma, ker se v prejšnjih časih ni dovolj gradilo, deloma ker manjka pripravnega prostora za stavbe. Med drugimi stanovalci je tudi del učiteljstva brez strehe. Šolski otroci nimajo v sodanjih razredih prostora, število otrok pa rapidno raste. Da bi se ta beda odpravila, je imel naš krajni šolski svet dne 3. t. m. triurno sejo, katere sta se kot gosta udeležila tudi rudniški ravnatelj Paur in državni rudniški nadzornik Pitamice. Načelnik Vodusek je obširno poročal o šol.

sko-stanovarskem vprašanju. Živahna, temeljita debata, ki se je vnela po tem poročilu, je pokazala splošno umevanje za važnost to zadeve. Tudi zgoraj imenovana funkcionarja sta uverjena o nujnosti rešitve tega vprašanja ter sta vsak za svoj delokrog obljubila sodelovanje in podporo. Valed tega je krajni šolski svet sklenil, da se razširijo šolski prostori za osem razredov in postavi se «učiteljski dom», za katerega bo predlagal rudniški ravnatelj svoji družbi brezplačno dobavo stavbniškega materiala in državni rudniški nadzornik primerno subvencijo iz državnih sredstev. Kakor v tej zadevi, bi se lahko v vseh preostlih občinskih vprašanjih postopalo sporazumno v blagor občine in države; treba je samo pravih mož.

* **Z Ljubnega Lep «poklon» obč.** odboru in odboru za oskrbo ubožne ustanove je napravil naš g. župnik na praznik Vnebohoda raz prižnice. Na ubožni hiši je streha v takem stanju, da ubožcem teče ob deževju voda na postelje. Posekali so nekaj smrek v gozdu ubožne ustanove, da se z deskami hiša pokrije. Izmed obeh odborov, ki sestojata iz samih vnetih pristavev SLS ni niti enega moža, ki bi oskrbel, da se hlodi prepelejo na žago in streha pokrije, zato je župnik raz prižnice prosil, naj bi se kdo usmili teh revežev in vso zadevo uredil. Lepo izpričevalo sposobnosti gospod. odbornikov, ki se pri kozareh vina bojujejo za vero, in imajo skrb, da bi kak brezverec ne prišel v odbor, ker se boje, da bi «brezverec» res za ubožce kaj storil. Klerikalna morala je in bo: revež ni človek.

* **Umrli je pri D. M. v Polju** gospa Helena Mandelj. Pogreb bo v torek dne 10. maja ob 18. uri popoldne.

* **Smrtna kosa.** Na Kamenščaku pri Ljutomeru je umrl gostilničar in župan Ivan Slavič v 76. letu svoje starosti.

* **Kužne bolezni v Celju.** V tednu od 25. aprila do 1. maja so v celjskem političnem okraju obbolele znova štiri osebe, in sicer: v Trbovljah 1, v Ljubnem 2 in v Sv. Kristofu 1. Vsega skupaj se je nahajalo v evidenci 20 za kozami obolelih oseb, ena je umrla. Tri osebe so obbolele za difterijo, in sicer: 1 v Gornjem gradu, ena v Loki in ena v celjski okolici.

* **Mestno kopališče v Mariboru** se odpre v sredo 11. t. m.

* **Aretirani izlivač.** V nedeljo je bil v Mariboru aretirani nemškutar Fran Kramuš, pomožni delavec tvrdke «Balkan», ker je ščeval proti državi in psoval naš narod. Oddan je bil v policijske zapore.

* **Zagonebno pogrešanje.** Kakor smo že poročali, je 1. maja na dosegljiv nepojasnjen način izginil postajni odpravnik Rudolf Kosmač. Razširile so se govorice, da so našli njegovo truplo v ribniku v Slivnici, a kakor se sedaj doznav, to ni resnično. Kljub marljivemu poizvedovanju dozdej še niso našli o pogrešanem nikakega sledu.

* **Prijeta tatova.** Iz Maribora nam poročajo: Dne 30. marca sta Bedrač Ivan in njegov sin, viničar hranilnice v Lipnem, vlomila v klet in stiskalnico sosedja Mihaela Mustafa v Župeči vasi in mu pokradla vse vino, kuhinjsko opremo in razno orodje. Vsed marljivega poizvedovanja orožnikov se je posrečilo dobiti nazaj vse pokradeno blago. Vrhutega so bile tatovoma zaplenjene še tri vojaške puške.

* **Tatvina v trgovini Worsche v Mariboru.** Policija je izsledila sedaj še nove udeležence pri tatvini v trgovini Worsche v Mariboru. Včeraj sta bila namreč aretirana posestnik Ivan Marx in gostilničar Josip Marek, oba iz Krčevine, ki sta trgovala z ukradenimi robei. Glavni krivci Albin Abruscheg, ki ima na vesti tudi tatvino v trgovini Bidovec, je pobegnil peš čez mejo v Avstrijo. Aretirani Marek je znan kot jako vnet protidržaven agitator, ki ima na vesti še več zločinov.

* **Potnik orijent - ekspresa ponesreč.** Prodvečarjem polnoči je prispel iz Ljubljane v Zagreb orijent-ekspres. Ker je vlak imel zamudo, vozil je s povečano brzino. Blizu postaje so našli ob tračnicah nekega moškega v krvi. Po dokumentih se je dognalo, da je neznanec Henrik Forst, zastopnik neke lesne industrije. Hotel je predčasno izstopiti na južnem kolodvoru, pa je padel s stopnice vlaka. Forst je še v nezavesti in je malo upanja, da okrevi.

* **Kdo je Diamantenstein?** Nedavno so listi javljali o begu nekega zasebnega uradnika Alfreda Diamantensteina, ki je v Zemunu ponesrečil okoli enega milijona kron in pobegnil. Zagrebški policiji se je posrečilo izslediti Diamantensteina v družbi nekega Gustava Postružnika iz Celja. Izkazalo se je, da je Diamantenstein identičen s komunističnim agitatorjem in agentom madžarske boljševiške vlade in da je posredoval med Budimpešto in Zagrebom, ko je meseca aprila kapetan Metzger pripravil komunistični puč na Hrvaškem. Diamantenstein aji, da je ponesrečil v Zemunu, tudi niso našli pri njem nobenega denarja.

* **Opozarjamo na današnji oglas** karne Leon v Ljubljani. ad 770

* **Hotelsko restavracijo «Bella-vue»** v Spodnji Šiški je prevzel g. Mirko Tratnik. (Glej oglas.) ad 794

Gospodarstvo

— **Zamenjava 1, 2 in 10kronskih novčanec.** Generalni inšpektorat finančnega ministrstva je izdal finančnim oblastim nalog, da morajo od 15. do 31. maja zamenjati vse 1, 2 in 10kronske stare novčance. Pozneje se izmenjava ne bo več vršila.

— **Tržno poročilo iz Maribora.** V soboto so pripeljali špeharji na 15 vozovih na trg 45 svinj. Cene so bile 32 kron za kilogram žive teže, slanina pa po 42 do 48 kron. Krompirja je bilo 46 vozov, in se je prodajala merica po 15 do 18 kron. Zita je bilo malo in so bile cene neizpremenjene. Dosti je bilo zlasti zelenjave. Mleko se je prodajalo po 5 do 6 kron, jajca pa so poskočila od 2 na 2,50 kron.

— **Telefonska zveza Zagreb - Dunaj.** Otvori se nova telefonska zveza Zagreb - Dunaj preko Lutbrega in Maribora, da bo Zagreb mogel govoriti neposredno z Dunajem, ker preko Ljubljane zveza slabo deluje vsled preobremenosti radi zveze Dunaj-Trst.

— **Palata beograjske borze.** Beograjska borza bo zgradila lastno palačo. Za enkrat postavi samo provizorično poslopje, ko pa bo definitivno gradbeni načrt Beograda izdelan, postavi beograjska borza monumentalno stavbo.

— **Potrdila za oprostitev carine, oziroma za carinjenje po minimalni tarifi.** Po odloku gospodarsko-finančne komisije v finančnem ministru za dne 28. septembra 1920, so predmeti, kakor: stavbni material, material za električne, vodne, plinske in tvornične instalacije, kemikalije, barve itd. oproščeni uvozne carine, če se jih uvaža za lastno potrebo, oziroma se ocarinijo po minimalni tarifi, ako se uvoznik izkaže s potrdilom pristojne gospodarske korporacije, da uvoženih predmetov ni v državi ali pa da jih ni v zadostni množini. Taka potrdila je izdajal doslej oddelek ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani. Z odlokom od 6. aprila t. l. pa je ministristvo za trgovino in industrijo odredilo, da je odlej edino-le ono pristojno za izdajanje takih potrdil. Ker so s tem v zvezi združene različne neugodnosti in stroški za uvoznike iz oddaljenih krajev in ker gre poslovanje v Beogradu zelo pačasi od rok, so poslale domače gospodarske korporacije na ministristvo vlogo s prošnjo, da odredi izdajanje za oprostitev carine, oziroma za carinjenje po minimalni tarifi zopet v kompetenco oddelkov ministrstva za trgovino in industrijo v posameznih pokrajinah.

— **Inozemski kredit za jugoslovanske tvrdke.** Vsed nepoznavanja naših razmer je bilo doslej dobiti kredit v inozemstvu za naše tvrdke skoro izključeno. Neprečene vrednosti je radi tega izvestiljska služba za inozemstvo, ki jo ravno kar organizira finančno ministristvo v Beogradu. Organizacija je poverjena strokovno naobrazenemu uradniku, ki bo pošiljal izbrpne informacije o našem gospodarskem razvoju v prvi vrsti onim francoskim in angleškim listom, s katerimi je bilo ministristvo že doslej v zvezi. Podrobna navodila bomo interesentom poročali.

— **Podjetje za vliivanje črk v Zagrebu.** V Zagrebu se na inicijativu «Jugoslovenskega Kompassa» snuje podjetje za vliivanje črk. Za podjetje se interesirajo tudi razne zunanje tvrdke, ki so pripravljene prispevati s kapitalom. Večina glavnice je zasigurana domačim interesentom.

— **Nabava brodograditeljskega materiala.** Uprava pomorskega arzenala v Tivtu razpisuje na dan 25. maja ofertalno licitacijo za nabavo materiala brodograditeljske, stavbene in električne stroke in sicer: suhna, platna, konoplje, opreme za jadra in tapetniško delo; električni material s pripadajočim orodjem, kemikalije, stavbni material, les, barve, razno orodje, železje in pločevino. Pogoj se zvedo pri pomorskem arzenalu v Tivtu ali pa pri oddelku za mornarico v Zemunu.

— **Cene v Beogradu.** Na drobno: Meso in mast: Govedina 9 din. za kg, svinjina 11, jagnjetina 10, teletina 10, mast 10 do 11, sirova slanina 10, suha slanina 13. Krompir 1,50 do 2,50 din. za kg., fižol 2,50 do 3 din. in črešnje 25 din. Mleko 2,50 za liter in jajca 0,50 do 0,60 par za komad.

— **Cene v Skoplju.** Na veliko za oko (ca. 1 in en četrt kg.) v dinarjih: Kumanovska pšenica 2,65, kosovska 2,55, rž 1,85, oves 1,30, ječmen 1,50, koruza 1,50, pšenična moka 3,20, nularica 5, veliki fižol 3,20, mali 2,20, makovo seme 4.— do 4,50, bombaž 15,50 do 17.—, sladkor drobn 14,50, v kockah (v zabojih 25 kg) 308.—, svinjsko meso 14.—, goveje meso 13.—, mast 15.—, slanina 14.—, vino 7.—, drva (gorivo) 100.— za kubikmeter, čista volna 26.—, nečista 18.— dinarjev.

— **Tvornica za izdelovanje šolskih klopi.** V Mostaru v Hercegovini so podjetniki Pešut, Milović in tovariši zgradili tvornico za izdelovanje šolskih klopi in raznih šolskih potrebščin. Tvornica izdeluje mesečno do 2000 šolskih klopi.

— **Nemška vojna odškodnina Jugoslaviji.** Nemška vlada se je obrnila do naše delegacije pri reparacijski komisiji v Parizu s prošnjo, da se odpravijo vse administrativne formalnosti nemškega kvoza v vprašanju vojne odškodnine naši državi. Nemška vlada predlaga plačilo odškodnine v naravi z raznimi tvorničnimi izdelki in gospodarskimi predmeti. Pripravljena je dati v to svrhu na razpolago svoje vagona za prevoz blaga v Jugoslavijo. Iz Beograda poročajo, da

naša vlada na to ponudbo še ni odgovorila.

— **Madžarska krona.** Od 2. t. m. notira v Parizu tudi madžarska krona.

— **Ruske železnice.** «Ekonomskaja Zizn», uradno gospodarsko glasilo ruske sovjetske vlade, objavlja poročilo o stanju ruskih železnic, iz katerega izhaja, da je bilo februarja meseca t. l. v popravu 11.081 pokvarjenih lokomotiv, to je 58 in pol odstotkov celotnega lokomotivnega parka. Kljub temu, da je nad polovico ruskih lokomotiv v popravu, pa je število uslužbenih delavcev v železniških delavnicah zadnji čas znatno padlo.

Borza 9. maja

Zagreb, 9. maja. Koruza franko Zagreb 455 — 463, moka 0: 1553, 2: 1480.

Zagreb, devize: Berlin 208 — 209,50, Italija 695 — 705, London 558, Newyork 135,25, Praga 190,50 — 193, Švica 2470 — 2485, Dunaj 23,30 — 23,55, Pariz 1134 — 1152, Budimpešta 69 — 70. Valute: dolar 133,75 — 134, avstriske krone 23 — 23,50, carski rublji 55 — 60, češkoslov. krone 192, napoleondori 476 — 479, marke 212, leji 225 — 228, lire 675 — 680, turške zlate lire 500.

	denar	blag
Banka za Primorje	923	
Hrvatska eskomptna banka	1365	1390
Jugoslavenska banka	565	570
Ljubljanska kreditna banka	900	920
Eksploatacija drva	1825	
Slavonija	930	950
Trgovsko-obrtna banka	385	390
Jadranska banka	1950	2000
Praščedion	9700	9800
Rečka pučka banka	440	450
Banka Brod na Savi	518	
Gutman	1330	
Narodna šumska industrija	700	710
Ljublj. strojna tov. in liv.	870	
Srpska banka	770	
Slovenska eskomptna banka	600	
Dubrovačko parobrodno dr.	5700	

Beograd, valute: dolar 34,60 — 34,80, funti 155 — 157, francoski franki 238,30 — 240,50, lire 172 — 173, leji 56,50 — 57, levi 42 — 42,50, marke 53 — 53,50, avstr. krone 5,80 — 6,20, napoleondori 118,50 — 119. Devize: London 138 — 138,50, Pariz 236 — 238, Praga 48,25 — 48,50, Dunaj 5,85 — 6,87, Berlin 52,75 — 53, Milan 167 — 178.

Dunaj, devize: Zagreb 410 — 414, Beograd 1634 — 1654, Berlin 845 — 851, Budimpešta 238,50 — 236,50, Bukarešta 922,50 — 932,50, London 22,35 — 22,55, Milan 2865 — 2885, Newyork 560 — 564, Pariz 4580 — 4620, Praga 781,50 — 787,50, Sofija 675 — 685, Varšava 60 — 62, Curih 9975 — 10.025. Valute: dolarji 556 — 560, levi 672,50 — 682,50, marke 845 — 851, funti 2215 — 2235, franc. franki 4535 — 4595, lire 2855 — 2875, dinarji 1619 — 1639, poljske marke 60,50 — 62,50, leji 910 — 920, carski rublji 159,50 — 165,50, švic. franki 9875 — 9925, češkoslovaške krone 781,50 — 787,50.

Avstr. krona renta . . . —
majska renta . . . —
Ogrska krona renta . . . 275.—
V. avstr. vojno posojilo . . . 81.—
Turske srečke . . . 3738.—
Avstr. kred. zav. za trg. in ind. . . 1475.—
Anglobanka . . . 1630.—
Bankverein . . . 1230.—
Länderbank . . . 2501.—
Avstro-Ogrska banka . . . 4400.—
Bosanska zemaljska banka . . . 1455.—
Živnostenska banka . . . 3340.—
Državne železnice . . . 4302.—
Lombard . . . 2320.—
Alpine-Montan . . . 6100.—
Praška železna industrija . . . —
Trboveljska premogokopna . . . 3750.—
Leykam. papirnica . . . —
Zenica-železo . . . —
Kranjska železna industrija . . . 8750.—

Curih: Berlin 8,45, Newyork 561, London 22,46, Pariz 46,45, Milan 28,75, Praga 7,80, Budimpešta 9,30, Varšava 0,66, Dunaj 1,45.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem

Dan	Čas opazovanja	Stanje na obzorju	Stanje na morju	Temperatura na 1 m	Vetrovi	Nebo	Padačina v mm
9. maj	7. uri 14. uri 21. uri	750-0 734-9 738-9	7-0 20-8 14-7	brez vetra sl. j. vzh. braz. vzh.	megla več j. obl. del. obl.		0,0

Srednja večerinja temperatura 13,3, normalna 13,9

Vremenska napoved: lepo toplo vreme

Solinka vzhaja ob 4:32, zahaja ob 19:19

Lastnik in izdajatelj

Konzorcij «Jutra»

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

POSILANO.*

Odprito pismo

gosp. Mihi Iskra, posestniku v Hlebach pri Lescah.

Na Vaše odprte pismo, objavljeno v «Slovenecu» z dne 8. maja t. l. odgovarjam, da sem v obrambo svoje časti objavil v «Jutru» z dne 19. aprila t. l. in da sem pri prvi priliki, to je že 4. maja t. l., torej pred Vašim napadom ukrenil po svojem zastopniku potrebne korake, o katerih Vam bo mogoč poročati. Vaš somišljenik iz Brezij. Sicer pa boste čutili na samem sebi, da znam svojo čast braniti.

790 Poslano.*

Na članek g. Ivana Tomažiča „Vzor jugoslov. državnega uradnika“, objavljen v „Jugoslaviji“ št. 105 dne 2. maja naj vzame javnost sledeče na znanje: Jaz sem v „Jutru“ št. 101 dne 29. aprila objavil članek stvarne vsebine. Vsebinska članka g. Tomažiča je skoraj popolnoma osebna. Kateri članek je brezstranjski, javnosti ne bo težko razsoditi. Tomažičeva notranjost se zrcali v njegovih besedah: Ta mož, privadral, švabski, blaženi jezik, švabsčina, podla laž, pobrisal, slaba koža, pošteni kovič, prekrasni državni uradnik, arogantni nastop, možakar, lažnik, privadranec, ostudna gnojica, kruh in trebuh. V času ko še nisem poznal g. Tomažiča, sem imel pri gospej Lukmannovi eno meblirano sobo v podnaju. Navedeno sobo in sedanjega pisarno g. Tomažiča, ki je bila do takrat v podnaju grofa Margherija, mi je nakazala stanovanjska komisija za stanovanje. Soba grofa Margherija je bila pa v prejšnjem času kuhinja, in to razvidi vsak strokovnjak iz načrta II. nadstropja hiše Aleksandrova cesta 9; ki se lahko vpogleda v mestnem katastralnem arhivu pod št. 10.102/574. G. Tomažič uraduje torej v mojem stanovanju, in sicer v kuhinji mojega stanovanja. Ko sem to stanovanje dobil nakazano, je prišla moja žena, ki je bila tažena v blaženem stanju, in sicer tik pred porodom takoj v Ljubljano. Preselitev pohištva v tem času ni bila mogoča in je moja žena stanovala v moji meblirani sobi, za katero je imela gospa Lukmannova od stanovanjske komisije ukaz, da jo izprazni. Sedaj pa pride trenutek, ki dokazuje, odkod izvira sirovost in brutalnost, o kateri sta gospa Lukmannova in njen sin g. dr. Norbert Lukmann izpovedala pri sodnijski razpravi. Da bi zabranila moji ženi sobivanje v sobi, si je gospa Luk-

*Za vsebino je uredništvo odgovorno le v toliko, kolikor zahteva zakon.

mannova nalašč v tem trenutku vzela v sosednjo sobo podnajemnika, s katerim sta se sporazumela, da mora novi najemnik hoditi skozi moje stanovanje, oziroma sobo, akoravno je imel ugodnejši in naravni vhod skozi stanovanje gospe Lukmannove. Ko sem jaz mirno izjavil, da jaz že z ozirom na stanje moje žene ne morem dopustiti prehoda skozi moje stanovanje, mi je gospa Lukmannova pismeno grozila, da je primorana s pomočjo policije izvrševati svoje nasilstvo. Že z ozirom na stanje moje žene sem se moral izogibati takšnih prizorov. Udal sem se torej nemškemu nasilstvu gospe Lukmannove in sem prepustil sporazumno z mojo ženo novemu podnajemniku ki je potem pri sodišču izpovedal, kot indiferentna priča, prosti prehod. Proti temu podnajemniku (g. Vladimir Tance) se je moja žena večkrat pritoževala o brezsrčnosti gospe Lukmannove. Značilno za to indiferentno pričo je, da je g. Vladimir Tance pod prisojbo pri sodnijski razpravi samo izjavil, da se je gospa Lukmannova proti njemu pritoževala o mojem arogantnem nastopanju, ne pa tudi nasprotno. Res je, da sem o priliki plačevanja najemnine predbacil gospe Lukmannovi, da je njeno postopanje brezsrčno in ko to ni hotela razumeti, sem pripomnil, da je njeno brezstrdnost postopanje tako, kot bi prišla iz Afrike, ne pa iz kulturne države. Nakar je gospa Lukmannova zbežala v drugo sobo. Ker mi gospa Lukmannova v sedanjem pisarno g. Tomažiča tudi ni pustila spraviti pohištva, katerega sedaj že šest in pol leta ne morem več rabiti, sem dal omenjeno pismo članu stanovanjske komisije gospodu višjemu poštnemu oficiju Urbančiču s prošnjo, naj prepreči pri stanovanjski komisiji gospe Lukmannove nasilstvo, kar mi je imenovani tudi obljubil storiti. Končno je bila gospa Lukmannova že pripravljena se udati v svojo usodo, da mi mora stanovanje prepustiti do trenutka, ko pride nekega dne g. Tomažič v mojo pisarno in izjavi, da pride od deželne vlade in me vpraša, ako bi bil pripravljen mu odstopiti moje stanovanje na Aleksandrovi cesti št. 9, II. nadstropje pod pogojem, da bi dobil zato drugo stanovanje na Bleiweisovi cesti. Naravno je bilo, da sem takoj dvomil na realnosti take ponudbe in sem se informiral pri deželni vladi ter sem izvedel pri g. dr. Subaču, da o ponujanem stanovanju niti govora ni. Čez dva meseca je stanovanjska komisija kuhinjo mojega stanovanja nakazala g. Tomažiču kot pisarno, ker je bila prepričana, da mora imeti „Koruna“ v Ljubljani svojo zastopstvo. Če se je našla za inozemsko „Koruno“ zakonita podlaga, da mora imeti pisarno v Ljubljani, temveč bi moral stanovanjski urad tudi že zdavnaj najti ono zakonito podlago, katera lastnim državnim uradnikom zagotavlja, da morajo imeti svoja stanovanja v službenem mestu. Jaz se torej še danes smatram za zakonitega lastnika omenjenega stanovanja, v katerem uraduje sedaj g. Tomažič (samoobsebi umevno v kuhinji in ne tudi v moji prejšnji sobi), in sicer tako dolgo, dokler se ne izpolni pogoj, katerega je stavil g. Tomažič v trenutku, ko se je prvič z menoj seznanil v moji pisarni. Iz tega je razvidno, da je g. Tomažič moralno odgovoren za posledice vseh preprirov, ki so nastali in ki mogoče še bodo nastali z njim. Jaz sem pripravljen vsak čas plačati „Jugoslovanski Matici“ 500 kron in se ta znesek naj takoj izterja, pa popolnoma neodvisno od predstoječe čestne zadeve. V tem zmislu sem se tudi izjavil napram mojemu odvetniku v trenutku, ko je delal g. Tomažič z vso verno na to, da bi se kratkim potem poravnal z menoj. To je pa bilo vsled tega izključeno, ker je Tomažič trdil in še danes trdi, da sem mu jaz grozil celo z orožjem. Ako g. Tomažič želi, lahko objavim njegovo pismeno ovadbo, katero je na moje zahtevo moral sestaviti in jo poslati na policijsko ravnanstvo dne 19. decembra 1920. V tej ovadbi govori med drugim: „Sem v nezgodnem položaju in ne morem izvrševati niti mirno, niti pravilno svoje službe, ker sem v ved-

nem strahu pred g. Kolaričem“. Iz tega sledi, kakšno zavezo mora g. Tomažič imeti v svoji notranjosti. Mislim, da slabo. Če se g. Tomažič še interesira za izjavo, katero je poslalo policijsko ravnanstvo v nadaljnjo rešitev državnemu pravdnstvu, mu lahko objavim tudi to izjavo. Kakšno rešitev je potem g. Tomažič v zadevi svojega iznajdenega orožja dobil od državnega pravdnstva, mi je znano iz ust višjega državnega nadpravnika in jaz to na tem mestu iz obzirnosti do gospe Tomažiča nočem povedati. G. Tomažič se naj Bogu zahvali, da je imel opravila z menoj in ne s kom drugim, na mojem mestu bi mu bil dotični menda res pokazal, kako se grozi z orožjem. Opozarjati moram, da je bil g. grof Margheri moj in ne g. Tomažičev prednik. To sem pa le jaz sam. Njegov namišljeni prednik tudi ni pobrisal iz svoje sobe, ampak on je samo njegovo pohištvo prepeljal v Novo mesto, ker je moral izprazniti sobo vsled ukaza stanovanjskega urada. Moji napadi na tega prednika so od g. Tomažiča popolnoma izmišljeni, ker jaz niti povoda nisem imel za to. Po navedenem bo javnost brez juridične zagotovnosti uvidela, da je bila javna pisarna, v kateri mi je dal g. Tomažič svojo prostodušno priznano zausnico, nič drugega, kot del mojega privatnega stanovanja, do katerega sem prišel najmanj po ravnotako zakonitem potu, kot g. Tomažič. G. Tomažiču se zdi smešno, da je bil on „občutno“ kaznovan, jaz pa mislim, da je sramota za generalnega zastopnika zavarovalnice na življenje, če tako krasno varuje uradniško dostojnost svoje službodažalke na ta način, da razdeljuje zausnice v svoji pisarni. Ako g. Tomažič trdi, da sem skregan skoraj s celim svetom, mu odgovorjam, da jaz nimam tako ozkega obzora kakor on, ker stanovanjska komisija ne pomenja zame cel svet, gospa Lukmannova in g. Tomažič pa še manj. Kar se tiče trditve, da sem stal že na pragu ločitve zakona s svojo lastno ženo, bo gospod Tomažič še imel z menoj in mojo

ženo opraviti in mu svetujem, naj se na to pravočasno in dostojno pripravi.

Verjemem, da je g. Tomažič deloval neumorno kot član „Sokola“ in vpoštevam njegovo delo na narodnem polju, kljub temu sem pa prepričan, da je napravil s svojim člankom jugoslovanskemu slabo uslugo, in sicer iz sledečega dejstva: Jaz sem prišel kot desetletni pristni spodnještajski slovenski fantič leta 1890 s krstnim izpričevalom, katero se še danes glasi Matevž Kolarič, v nemški Gradec. Obiskoval sem nemško ljudsko, srednjo in visoko šolo v Gradcu, g. Tomažič naj si tam pogleda moj „Nationale“ in bo videl, da sem se vedno priznal za Slovenca. Pri ljudskem štetju leta 1910. v Gradcu sem vpisal slovenski jezik kot moj običajni jezik. Čeravno ga nisem več obvladal, sem s tem dokazal svojo slovensko narodnost po dvajsetletnem germaniziranju. Nemcem se je samo posrečilo, da so germanizirali moje ime. Ta uspeh jim lahko privoščim in je bila v tem oziru pomoč g. Tomažiča torej popolnoma nepotrebna. G. Tomažič je čestital poštnemu ravnanstvu za mojo pridobitev. Jaz pa čestitam g. Tomažiču za njegovo umetnost, da se mu je posrečilo pristnega Slovenca, kateri je nosil v nemškem Gradcu priimek „Windischer Heiland“, skozi 30 let pretvoriti v pristnega Svaba. Kaj naj si sedaj Nemci potemtakem mislijo?

Na vse druge sirovosti, drznosti, lažnosti, iznajdljivosti, neumnosti in otročje naivnosti lahko g. Tomažiču še odgovorim na drugem mestu, ako se mu potem hoče, vprašam ga samo, kako dolgo bo še čakal na to, da ukaže poštnemu ravnanstvu proti meni disciplinarno preiskavo, s katero mi je grozil pismeno napram mojemu odvetniku, za slučaj ako bi se ne hotel kratkim potem poravnati z njim.

Ing. Matevž Kolarič
stavbeni svetnik

pri poštnem in brzojavnem ravnanstvu v Ljubljani.

Naročajte dnevnik „Jutra“!

Išče se služkinja

22 vsa domača opravila. Plača po dogovoru. Naslov por. upr. „Jutra“. 788 3-2

Svinjsko mast, čisto, doma topljeno, razpošilja in ponudbe sprejema od 50 kg naprej po najnižji dnevni ceni trdka Janko Popovič, Ljubljana. 830 39-38

Tri hiše

z gospodarskimi poslopi z zemljiščem ali brez zemljišča, tik državne ceste Trst-Ljubljana, pripravne za vsako obrt, v zelo prometnem trgu se prodajo pri A. Lavriču, Planina pri Raketu. 787 3-2

Išče pripraven prostor za mehansko delavnico pod najugodnejšimi pogoji za takoj. Stan. Ponikvar, Sv. Petra cesta 33. 763 3-3

Prvovrstna ES-KA kolesa

Najfiniše predvojno kvaliteto blago.

J. GOREC
LJUBLJANA
Gospodarska cesta 14.

Inženier dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjen
stavbeni inženier
Ljubljana
Hilferjeva ulica št. 7.

Specijalno stavbno podjetje za betonstvo, železobetonske in vodne zgradbe.

Izrada vodnih stil.

Št. 1616.

Razglas.

Dne 13. maja 1921. ob enajstih bo pri gradbeni direkciji za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg št. 1,

ponudna obravnava za prevzem tesarskih del v ženski kaznilnici v Begunjah.

Podatki, pojasnila in ofertne pripomočke dobivajo interesi med uradnimi urami pri odd. IV. b gradbene direkcije.

Ponudbe morajo biti zapečatene, pravilno kolkovane, opremljene s potrdilom, da je vplačan pri finančni deželni blagajni vadij v znesku 5%, ponudne vloge in z izjavo, da ponudnik v celoti sprejema stavbne pogoje.

Gradbena direkcija si izrečno pridržuje pravico, da odda dela, brez ozira na ponudeno vsoto.

Gradbena direkcija za Slovenijo v Ljubljani
dne 6. maja 1921.

Gradbeni direktor: Ing. Anton Klinar l. r.

Poziv tesarskim podjetnikom.

Za ljubljanski veliki semenj je postaviti raznovrstne

razstavne lesene zgradbe.

Tesarska podjetja, ki reflektirajo na izvršitev teh del, naj se takoj prigrasijo pri g. arhitektu Josipu Costaperaria pri obratnem ravnanstvu južne železnice, kjer dobé potrebne podatke in vpogled v načrte. Ponudbe je predložiti do 14. maja t. l.

792 Urad „Ljubljanskega velikega semnja“.

Prodaja korena rastline Chrysopogon gryllus (Reiswurz).

Na podstavi razglasa ministrstva gozdov in rudnikov z dne 15. januarja 1921., št. 501, se bo dne 30. maja 1921. ob desetih dopoldne pri gozdarski upravi v Deliblatu v Banatu potem javne dražbe prodajalo ob zaprtih pismenih ponudbah kakih 36 (šestintrideset) metrskih stotov za proizvodnjo krtač in metel sposobnega korena rastline Chrysopogon gryllus (Reiswurz) po začetni ceni 3000 kron za metrski stot.

Po predpisu taksirane (kolkovane) pismene ponudbe se morajo vložiti najkasneje do dne 20. maja 1921. ob dvanaestih pri gozdarski upravi v Deliblatu.

Ponudbi je treba priložiti potrdilo, da je pri blagajni gozdarske uprave v Deliblatu ali kaki drugi blagajni kraljevine Srb, Hrvatov in Slovencev vplačano 10.800 kron jamčevine. V ponudbi mora biti izrecno navedeno, da so ponudniki dražbeni pogoji znani in da jih sprejmejo.

Dražbeni pogoji, obrazec ponudbe in napis na zavitku ponudbe, kakor tudi vzorci blaga so na ogled pri gozdarski upravi v Deliblatu.

Prodaja se vrši postavno v železniški postaji Mramorak-Deliblato, dočim mora kupec za potrebne vrece in material za vezanje na svoje stroške sam skrbeti.

789

Gozdarska uprava v Deliblatu.

Pravkar je izšel ponatis znamenitega „Jutrovega“ romana, ki je vzbujal splošno pozornost:

Frank Heller, Prigode gospoda Collina.

Cena 15 K, po pošti 2 K več.

Naroča se pri upravitelstvu „Jutra“, Ljubljana, Sodna ulica 6.

793

Naznanilo. Slav. občinstvu vljudno naznanjam, da sem prevzel hotelsko restavracijo „BELLEVUE“

ter se hočem potruditi, da postrežem cenj. gostom z izborno pijačo, kavo itd. ter vedno z gorkimi in mrzlimi jedili.

Večji obedi in večerje za zaključene družbe po dogovoru. Sprejemajo se tudi zabavne prireditve.

794 2-1

Za obilen obisk se priporočam

Mirko Tratnik

restavrat.

Damski vsak dan ob 9. uri zvečer koncert v kavarni LEON Ljubljana, Stari trg št. 30.

Več kolporterjev sprejme upravništvo „Jutra“, Sodna ul. 6.

Za birmance vseh vrst obleke v zalogi

Za gospode velika izbira modnih in športnih oblek lastnega izdelka.

Angleško sukno — Lister.

Znižane cene!

Zahtevajte vzorce!

SCHWAB & BIZJAK
l. kranjska razpošiljalna
Ljubljana, Dvorni trg št. 3.